

COVID-19 HAPİSHANE İZLEME

HAFTALIK BÜLTEN-4

11.05.2020

HASTA MAHPUSLAR

1. TÜRKİYE HAPİSHANELERİNDE COVID-19 İZLEME BÜLTENİ VE ÖNERİLER

Dünya genelinde 11.05.2020 tarihi itibarıyla Covid-19 tanısı konulan kişi sayısı 4.166,673; hayatını kaybeden kişi sayısı ise 283,163 olarak kayıtlara geçmiştir¹. Resmi açıklamalara göre hastalık 11.03.2020 tarihinde Türkiye’de de baş göstermiştir. 11.05.2020 itibarıyla ülkemizde 138.657 kişide Covid-19 tespit edilmiştir. Ne yazık ki bu hastalardan 3.786 kişi hayatını kaybetmiştir².

Salgın hastalık karşısında halk sağlığının korunması için hükümet tarafından bir dizi önlemler alındı. 16.03.2020 tarihinde ortaöğretim okulları ve üniversiteler tatil edildi. Devamında 65 yaş üstü ve kronik rahatsızlığı olanların sokağa çıkması İçişleri Bakanlığı Genelgesi ile yasaklandı. Birden fazla kez 31 ilde İçişleri Bakanlığı Genelgesi ile genel sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Önlem alınması gereken alanlardan birinin hapisaneler olduğu dikkate alınmış olsa da hapisanelere ilişkin Adalet Bakanlığı tarafından art arda açıklanan³ önlemler pandemi karşısında yetersiz kalmıştır.

20 Mart 2020 tarihinde Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) mahpuslara ilişkin bir dizi ilkeler⁴ yayınladı. 25 Mart 2020 tarihinde ise BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri bir çağrıda bulundu⁵ ve 6 Nisan 2020 tarihinde de Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri yine bir çağrıda bulundu⁶. Bu ilke ve çağrılarının ortak noktası cezaevlerinde bulunan mahpusların sayısının

¹ https://www.worldometers.info/coronavirus/?utm_campaign=homeAdUOA? (E.T. 11.05.2020)

² <https://covid19.saglik.gov.tr/> (E.T. 11.05.2020)

³ <http://www.basin.adalet.gov.tr/Etkinlik/ceza-infaz-kurumlarinda-alinan-koronavirus-tedbirleri-30-nisana-kadar-uzatildi> (E.T. 11.05.2020)

⁴ <https://www.ihd.org.tr/ozgurlugunden-yoksun-birakilan-kisilere-korona-virus-pandemisi-baglaminda-muameleye-iliskin-ilkeler/> (E.T. 27.04.2020)

⁵ <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=25745&LangID=E> (E.T. 11.05.2020)

⁶ <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/covid-19-pandemic-urgent-steps-are-needed-to-protect-the-rights-of-prisoners-in-europe> (E.T. 11.05.2020)

azaltılması ve pandemi kapsamında alınacak önlemlerin mevcut özgürlükleri kısıtlama noktasına varmaması idi. Yine BM İnsan Hakları Komiseri ve Avrupa Konseyi İnsan Haklar Komiseri bu çağrılarda açıkça gerekçesiz tutuklanan siyasi mahpusların serbest bırakılmaları talebinde bulundu. Oysaki Adalet Bakanlığının açıkladığı önlemler mahpusların aileleriyle görüşme hakkını tamamen ortadan kaldırıyor ve avukat görüşmelerini kısıtlıyordu. Yine İnfaz Yasası'nda "kısmi af" adı altında yapılan değişikliklerde siyasi mahpuslar kapsam dışı bırakılmıştı. Yine İnsan Hakları İzleme Örgütü "Türkiye hasta mahpusları büyük risk altında bırakıyor." Diyerek bir çağrıda bulundu⁷.

13.04.2020 tarihinde Adalet Bakanlığı'nın açıklamasında⁸ 5 açık hapisanede toplam 17 mahpusunun Covid-19 testinin pozitif çıktığı, 3 mahpusun hayatını kaybettiği, 1 mahpusun yoğun bakımda olduğu ve kalan 13 mahpusun tedavilerinin devam ettiğini açıkladı. Ayrıca 79 infaz koruma memurunun Covid-19 testinin pozitif çıktığı belirtilmiştir.

Ayrıca Bafra Hapishanesinde tutuklu bulunan M.Y.'nin Covid-19 nedeniyle hayatını kaybettiği açıklanmıştır⁹. Aliğa(Şakran) Kadın Hapishanesinde 2 mahpusun karantina koğuşunda kaldığı, hapishaneye gelen doktorların ve bazı infaz koruma memurlarının Covid-19 testinin pozitif çıktığı öğrenilmiştir.

22.04.2020 tarihinde ise İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı'ndan yapılan yazılı açıklamada¹⁰, İzmir Buca Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda 19 Nisan tarihinde bir hükümlüde korona virüs tespit edilmesinin ardından filyasyon çalışması yürütüldüğü ve 64 hükümlüde daha korona virüs testinin pozitif çıktığını belirtti. Savcılık korona virüse yakalanan toplam mahpus sayısının 65 olduğunu bildirirken, bu kişilerin hastanede tedavi altına alındığını duyurdu. Testi pozitif çıkan 70 yaşındaki kalp hastası bir hükümlünün ise yoğun bakımdan çıkarıldığı ve sağlık durumunun iyi olduğu açıklandı.

28.04.2020 tarihinde Konya Cumhuriyet Başsavcısı Ramazan Solmaz Konya E Tipi Cezaevi'nde korona virüsüne yakalanan 55 tutuklu ve hükümlünün hastaneye sevk edildiğini duyurdu¹¹

28.04.2020 tarihinde Adalet Bakanı Abdülhamit Gül, "4 ayrı cezaevinden 120 tutuklu ve hükümlüye Covid-19 tanısı konuldu, tamamı hastanelerde tedavi altında, sağlık durumları iyi" dedi. Ayrıca Bakan Gül, korona virüs nedeniyle yoğun bakımda tutuklu ve hükümlü bulunmadığını ekledi¹². Ancak Bakan Gül konuşmasında kaç infaz memurunun Covid-19 testinin pozitif çıktığı konusunda herhangi bir bilgi vermedi.

08.05.2020 tarihinde Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından "Silivri Ceza İnfaz Kurumu 7 numaralı L tipi Cezaevi'nde koronavirüs belirtileri gözlemlenen ve hemen akabinde sağlık kurumuna sevk edilen 2 tutuklu/hükümlünün COVID-19 testleri pozitif çıkmıştır. İl Sağlık Müdürlüğü ile koordineli bir şekilde, iki şahısla temasta olduğu değerlendirilen

⁷ <https://www.hrw.org/tr/news/2020/04/03/340344> (E.T. 11.05.2020)

⁸ <https://www.pscp.tv/w/1eaJbQpzLOqGX> (E.T. 11.05.2020)

⁹ <https://www.sozcu.com.tr/2020/gundem/coronadan-cezaevinde-ilk-olum-5734893/> (E.T. 11.05.2020)

¹⁰ <https://www.gazeteruzgarli.com/buca-cezaevinde-65-mahpusta-koronavirus-tespit-edildi/> (E.T. 11.05.2020)

¹¹ <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2020/04/28/konya-e-tipi-kapali-cezaevinde-55-kisi-hastaneye-sevk-edildi/> (E.T. 11.05.2020)

¹² <https://tr.sputniknews.com/turkiye/202004281041925071-adalet-bakani-gul-120-tutuklu-ve-hukumlue-kovid-19-tanisi-konuldu/> (E.T. 11.05.2020)

tutuklu/hükümlüler üzerinde kapsamlı bir fiyasyon çalışması yapılmıştır. Yapılan testlerde 42 tutuklu/hükümlünün daha COVID-19 testleri pozitif çıkmıştır.” açıklaması yapılmıştır.

2. SAĞLIĞA ERİŞİM HAKKINA DAİR TEMEL İLKE VE DÜZENLEMELER

Mahpuslara Müdahaleye Dair Bileşmiş Milletler Asgari Standartlar Kuralları (Nelson Mandela Kuralları (Kural 24-27), Tıbbi Etik İlkeler (md. 1), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında (2006)2 nolu Tavsiye Kararı (md. 40.3) gereği cezaevindeki tutuklu ve hükümlüler, yasal statülerine bakılmaksızın, aynı kalite ve standartta, ülke genelinde mevcut, kapatılmamış olan kişilere sağlanan tıbbi bakıma **eşit erişim hakkına** sahiptir.

Dünya Tabipler Birliği Lizbon Hasta Hakları Bildirgesi'ne (1981) göre: 1.a. Her insan ayrımcılık yapılmaksızın yeterli tıbbi bakım görme hakkına sahiptir.

Dünya Tabipler Birliği Tokyo Bildirgesi'ne göre: 4. Hekim, tıbbi açıdan sorumlu olduğu kişinin bakımıyla ilgili bir karar verirken klinik yönden bütünüyle bağımsız olmalıdır. Hekimin temel görevi, izlediği kişilerin sıkıntılarını azaltmaktır; kişisel, toplumsal ya da politik hiçbir güdü, bu yüce amaçtan daha üstün sayılmayacaktır

I. Bulaşıcı Hastalıklar

AİHM bulaşıcı hastalıkların ve özellikle de tüberküloz, hepatit ve HIV / AIDS'in yayılmasının, özellikle cezaevi ortamında bir **halk sağlığı sorunu** olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu konuda Mahkeme, tutukluların cezaevine kabul edildikten sonraki makul bir süre içinde salgın hastalığın tarama testlerine ücretsiz erişebilmeleri gerektiğini savunmuřtur¹³.

AİHM sözleşmecı devletlerin, Hepatit C'nin veya **diğer bulaşıcı hastalıkların hapisanede bulaşmasını önlemek için etkili önlemler almak zorunda olduğunu belirtir**¹⁴.

II. Hijyen

AİHM uygun donanıma sahip ve hijyenik sıhhi tesislere erişimin, mahpusların kişisel haysiyet duygusunu korumak için büyük önem taşıdığına karar vermiştir. “*Hijyen ve temizlik, bireylerin bedenlerine ve uzun süredir mülklerini paylaştıkları komşularına olan saygısının ayrılmaz bir parçası olmakla kalmaz, aynı zamanda sağlığın korunması için bir koşul ve gereklilik oluşturur*”¹⁵.

Gerekli sıhhi önlemler, kemirgenler, pireler, bitler, tahtakuruları ve diğer haşeratlarla istilaya karşı önlemleri de içermelidir. Bu önlemler, **yeterli dezenfeksiyon tesislerini, deterjan ürünlerinin tedarikini ve hücrelerin ve özellikle yatak çarşaflarının ve yatakların düzenli fumigasyon (buharla dezenfekte etme) ve muayenelerinin yanı sıra yiyecekleri tutmak için kullanılan alanları** içermelidir¹⁶.

III. Koğuş ve yataklar

¹³ Cătălin Eugen Micu / Romanya, 2016, § 56; örneđin bkz. Jeladze / Gürcistan, 2012, § 44

¹⁴ Salakhov ve Islyamova / Ukrayna, 2013, §§ 124-125

¹⁵ Ananyev ve Diğerleri / Rusya, 2012, § 156

¹⁶ Neshkov ve Diğerleri / Bulgaristan, 2015, § 243

Birçok davada AİHM, mahpusların bireysel bir uyku yerine sahip olmadıkları ve uyumak zorunda kaldıkları için AİHS'nin 3. Maddesinin (işkence yasağının) ihlal edildiğine karar vermiştir¹⁷. AİHM, bu nedenle, her tutuklu kişinin hücrede/koğuşta ayrı bir uyku yerine sahip olması gerektiğini vurgulamıştır.

IV. Beslenme

AİHM, bir mahpusa verilen gıdaların açıkça yetersiz olduğu durumlarda, bunun kendi başına Sözleşme'nin 3. Maddesi (işkence yasağı) uyarınca bir sorun doğurduğuna karar vermiştir¹⁸. AİHM, mahpuslara sunulan yiyeceklerin cezaevi doktoru ve yetkili Devlet makamları tarafından düzenli olarak denetlenmesi ve mahpuslara günde üç öğün servis edilmesi ve standart veya yetersiz olmaması gerektiğini savunur.

3. HASTA MAHPUSLAR

1) ABDULLAH BATI, İzmir-Aliğa/Şakran 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Kalp hastası olan mahpus hapishanede kriz geçirmiş ve açık kalp ameliyatı ile 4 kalp damarı değiştirilmiştir.

2) ABDULLAH KALAY, Kandıra 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi

Wernice Korsakoff hastası olan mahpus iki kez anjiyo olmuştur. Kalbinin sadece %30'u çalışmaktadır. Hapishanede yaşamını sürdürmeyeceğine ilişkin Adli Tıp Kurumu raporu mevcuttur.

3) ABDULLAH İŞLER, Ümraniye Hapishanesi

70 yaşında olan mahpus kalp hastasıdır.

4) ABDULAZİZ ÖZDEMİR , Tarsus 3 Nolu T Tipi Hapishanesi

Prostat kanseridir olan mahpusun böbreğinde kist ve kronik iltihaplanma vardır. Ayrıca disk kayması ve omurgada kronik ağrıları mevcuttur.

5) ADEM AMAÇ, Afyon 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

2007'den bu yana hapishanede olan mahpusun; Bağırsak bölgesinde yaralanmadan kaynaklı karın içi organlarda ve karın duvarında kas yapısını tamamen ortadan kaldıran parçalanma mevcuttur. Tedavi amaçlı kolostomis daha sonra uç uca anastomoz karın duvarına protestik yama konulması (kas yapısı yerine) ve gelişen enfeksiyon ve apsedan dolayı 12 kez ameliyat geçirmiştir ve tedavisi devam etmektedir. Karın duvarında zayıflık, hassasiyet ve şişlik şikâyetleri devam etmektedir. Bu durum hareketlerini sınırlandırmaktadır. 2010-2011 yılları arasında Adana'da geçirdiği ameliyat sırasında karın bölgesine iki adet delik açılmıştır. Uzun yıllardır bu delikten sürekli iltihap aktığı için yaraları kapanmamaktadır.

6) ADNAN YALÇIN, Gaziantep H Tipi Kapalı Hapishanesi

¹⁷ Ananyev ve Diğerleri / Rusya, 2012, § 146

¹⁸ Dudchenko / Rusya, 2017, § 130

Kolon kanseri olan mahpusun yüksek tansiyon, kalp (kalp krizi geçirmiştir), bel ve boyun fitiği ve Hepatit-B hastalıkları da bulunmaktadır.

7) AHMET SILIK, İzmir Menemen R Tipi Kapalı Hapishanesi

75 yaşında olan mahpus kısmi felç geçirmiş, konuşması tutulmuş ve sağ tarafı tutmaz hale gelmiştir. Bacağını sürükleyerek, duvarlara tutunarak yürüyebiliyor. Bu nedenle unutkanlık, sinirlilik, dengesizlik hali oluşmuştur. Ayrıca yüksek tansiyon, prostat hastalığı vardır ve beynine giden 3 damarında tıkanıklık olduğu bilgisi verilmiştir. Ailesini tanıyamaz duruma gelen mahpus için; hapishanede yaşamını sürdürmeyeceğine ilişkin Adli Tıp Kurumu raporu mevcuttur.

8) ALİ KURBAN, İzmir-Aliğa/ Şakran 3 Nolu T Tipi Hapishanesi

Kronik böbrek hastalığı bulunan mahpus haftada 3 kez diyalize girmektedir. Ayrıca astım, bronşit, ülser, hemoroid, yüksek tansiyon hastalıkları da bulunmaktadır. Bacaklarında ağrı ve uyuşma mevcuttur. Akciğerlerinin yüzde 48'ini kullanamamaktadır ve tüberküloz hastasıdır. %90 engelli raporu bulunmaktadır.

9) CAMAL AYDOĞAN, Kocaeli/Kandıra 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi

Akciğer, astım, pnömokonyoz hastalıkları bulunan mahpus daha önce hapishanede nefes durma aşamasında hastaneye son anda yetiştirilmiştir.

10) CENGİZ EKER, Balıkesir/Bandırma 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Kalp hastası ve 3 damarı tıkalı olan mahpus daha önce anjiyo olmuş ve 2 damarına stent takılmıştır. Reflü, gastrit rahatsızlıkları olan ayrıca akciğerinde üç yara tespit edilen mahpus nefes almakta zorlanmaktadır.

11) CENGİZ SİNAN HALİS ÇELİK, İstanbul/Silivri 5 Nolu L Tipi Kapalı Hapishanesi

25 yıldır cezaevinde olan mahpus mesane kanseridir ve aynı zamanda Epilepsi hastasıdır. Omurgada ve başında 22 ayrı şarapnel parçaları bulunmaktadır. Bağışıklık sistemi zayıf olan mahpus tekerlekli sandalye ile yaşamaktadır.

12) CUMA TEK, Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

Mayın patlamasında sağ ayağı kopan ve şarapnel parçalarından kaynaklı olarak sağ gözü görme yetisini kaybeden ve sağ kolunu da kısmen kullanabilen mahpusun %70 engelli bulunmaktadır.

13) ÇEÇAN TOPÇU, İzmir/Şakran 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

60 yaşında olan mahpusun; yüksek tansiyon, kalp yetmezliği, astım, faranjit, mide ve sindirim sorunları ve başka kronik hastalıkları bulunmaktadır.

14) DENİZ YILDIRIM, Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

Tek başına tutulan mahpus kolon kanseridir ve halen tedavi görmektedir.

15) DİCLE BOZAN, Elazığ T Tipi Kapalı Hapishanesi'nde tutulan

Bir bacağı kesilen mahpus protez kullanmaktadır. Karın bölgesinde parçalanma olan mahpusun bağırsakları dışarıdadır ve kolostomi torbası takılıdır. Migren ve epilepsi hastalıklarından ötürü sürekli baygınlık geçirmektedir.

16) EBEDİN ABİ, Kayseri/Bünyan 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Kalp hastası olan ve kalbinde 5 damarda tıkanması bulunan mahpus aynı zamanda şeker (diyabet) ve yüksek tansiyon hastasıdır. Akciğerinde 14 mm nodül bulunmaktadır. Apandisit ve fitik ameliyatı olmuştur.

17) EMİN GÜLER, Urfa 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

%94 engelli raporu bulunan mahpus kendi başına ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır ve ayrıca Hepatit-C hastasıdır. Hastalıklarını tedavisi yapılmadığı için durumu ağırlaşmaktadır.

18) ENGİN AYDINALP, Samsun/Bafra T Tipi Kapalı Hapishanesi

Çocukluk çağındaki yüksekten düşmeye bağlı oluşan bacakta güçsüzlük, huzursuz bacak sendromu, nefes darlığı bulunan mahpus omurilik kanseri geçirmiştir. Bundan kaynaklı olarak vücudunda ağırlaşma mevcuttur. Kısmi felç geçirmiştir ve yürüyememektedir. Aynı zamanda tüberküloz ve astım hastasıdır.

19) ESER MORSÜMBÜL, İzmir-Şakran 1 Nolu T Kapalı Hapishanesi

Beyinde tümör olan mahpus 1998'den bu yana kemoterapi tedavisi görmektedir. Ayrıca tek böbrekle yaşamını idame ettirmektedir.

1) ERGÜN AKTAŞ, ABDULLAH TURAN, SERDAL YILDIRIM, Metris R Tipi Hapishanesi

İki elini kaybetmiş ve Koah ile tüberküloz hastalıkları olan 32 yaşındaki Ergün Aktaş 2011 yılından beri hapistedir. Ergün Aktaş ve boynundan aşağısı tutmayan ve yatağa bağımlı olan Abdullah Turan ile %98 engelli raporu bulunan, trafik kazası sonucu belden aşağısı tutmayan Serdal Yıldırım aynı koşu paylaşmaktadır. Beline takılan platinler kaydığı için yeniden ameliyat olması gereken Serdal Yıldırım'ın ameliyatı hapishane koşullarında yapılamıyor. Serdal Yıldırım vücudunun birçok fonksiyonunu kullanamamaktadır ve tekerlekli sandalye ile yaşamını sürdürmektedir. Üç mahpus da hayatlarını idame ettirmek için birbirlerine muhtaç durumdadır ve Adli Tıp Kurumu her üç mahpus için de ayrı ayrı yardımsız yaşayamayacaklarına ilişkin raporlar vermiştir.

2) FATMA GÜLER, İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesi

71 yaşında olan mahpus karaciğer, üst düzey astım, yüksek tansiyon hastasıdır. Kanser hastalığı nedeniyle mide ameliyatı geçirmiştir. Ayrıca kolesterol rahatsızlığı bulunmaktadır.

3) FATMA ÖZBAY, İzmir/Şakran Kadın Kapalı Hapishanesi

2018 Mayıs ayında 3. Aşama göğüs kanseri teşhisi konulmuş ve aynı ay içerisinde ameliyat edilmiş ve sol göğsü tümenden alınmıştır. Ardından 8 seans kemoterapi, 25 gün radyoterapi görmüştür. Bu tedavilerden sonra ilaç tedavisine başlamıştır.

4) FİNDİ YACAN, Van F Tipi Kapalı Hapishanesi

70 yaşında ve Alzheimer hastasıdır.

5) HALİL GÜNEŞ, Diyarbakır D Tipi Kapalı Hapishanesi

Osteoserkom (Göğüs duvarı tümörü) hastasıdır. KOAH+AC'de Multiple Nodüler/lezyon var.

6) HALİL AKSOY, Kocaeli/Kandıra 2 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi

72 yaşında olan mahpus tansiyon, prostat, romatizma, Alzheimer hastasıdır. Gözünde kornea yırtılması sonucu görme problemi ve kolunda ise his kaybı yaşamaktadır.

7) HASAN ALKIŞ, Bolu F Tipi Kapalı Hapishanesi'nde

Açık kalp ameliyatı olan mahpusun kalp yetmezliği sorunu devam etmektedir. Hipertansiyon ve Behçet hastalıkları bulunmaktadır; hastalık eklemlerine, sol gözüne ve damarlarına atıp tahribat yaratmıştır. İki ayrı zamanda felç geçirmiştir. Gözleri sürekli enfeksiyon kapmaktadır. Mevcut hastalıklarından dolayı %43 engelli olduğuna dair raporu mevcuttur. Hastalıklarından dolayı sürekli olarak ramotoloji bölümünde takip edilmesi gerekmektedir.

8) HASAN AŞA, Diyarbakır D Tipi Kapalı Hapishanesi

%90 Engelli rapor bulunan mahpus haftada 3 gün diyalize girmektedir.

9) HAYATİ KAYTAN, Bolu F Tipi Hapishanesi

Beynindeki tümör nedeniyle ameliyat olmuştur. Sağ el sakat, sol omuzda kurşun yarasından kaynaklı sıkıntıları mevcuttur. Kar yanığından dolayı sol-sağ ayak parmakları kesilmiştir. Bel ve boyun fıtığı vardır. Dönemsel olarak epileptik nöbetler geçirmektedir. Midede sindirim zayıflığı mevcuttur, %60 engelli olduğuna dair raporu mevcuttur. Ayrıca Erzurum'da hapishanede kaldığı süreçte Erzurum Devlet Hastanesi tarafından verilmiş 'hapishane koşullarında kalamaz' raporuna rağmen serbest bırakılmamıştır.

10) HİKMET KARA, Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

Kalp, şeker, astım rahatsızlıkları bulunan mahpus 4 kez mide kanaması geçirmiştir.

11) İBRAHİM ALKAN, Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

79 yaşında olan mahpus aynı zamanda kalp hastasıdır.

12) İDRİS BAŞARAN, Bursa/Nilüfer H Tipi Kapalı Hapishanesi

Üç kez kalp krizi geçiren mahpusun; kronik bronşit, astım, epilepsi, panik atak, gastrit, boyun ve bel fıtığı hastalıkları bulunmaktadır. Mide kanaması geçirmiştir ve FMF hastalığı (Ailevi Akdeniz Ateşi) bulunmaktadır. Ritim bozukluğu ve kalp kapakçığında gevşeme olduğu raporlaştırılmıştır. Bağırsak ve guatrdan ameliyat olmuştur. Daha önce 2 kere mide kanaması geçirmiştir. 2006 yılında kısmi felç geçirmiş, güç kaybı sürmektedir.

13) KASIM KARATAŞ, Şanlıurfa 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Kalp hastası olan mahpus iki kez anjiyo olmuştur. Kalp damarları değişmiş ve stent takılmıştır. Kalbi %40 oranında çalışmaktadır. Ayrıca hipertansiyon ve şeker hastasıdır.

14) KAZIM AVCI, Ankara/Sincan 1 Nolu F Tipi Kapalı Hapishanesi

1955 Doğumlu olan mahpus kalp ve şeker hastasıdır. Hipertansiyon, kalp, diyabet, osteoporoz rahatsızlıkları bulunmaktadır. %68 Engelli olduğuna tek başına kalamayacağına dair raporuna rağmen serbest bırakılmamaktadır. Tüm ihtiyaçlarını refakatçisi karşılamaktadır.

15) KEMAL GÖMİ, İstanbul/Metris R Tipi Hapishanesi

Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsüdür ve Adli Tıp Kurumu 11 kez hapishanede kalamayacağına dair rapor verdiği halde serbest bırakılmamaktadır.

16) MEDENİ TARLAN, Sincan 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Mahpus kolon kanseri ameliyatı olmuş, kemoterapi ve ışın tedavisi görmüştür ve tedavi süreci devam etmektedir. Aynı zamanda bacağına damar tıkanıklığı mevcuttur.

17) MEHMET BİLİCİ, Tarsus 2 Nolu T Tipi Hapishanesi

72 yaşında olan mahpus kalp hastasıdır.

18) MEHMET EMİN ÖZKAN, Diyarbakır D Tipi Hapishanesi

Kalp rahatsızlığı, yüksek tansiyon, zehirli guatr, kemik erimesi, böbrek ve bağırsak bozuklukları bulunan 81 yaşındaki mahpus 1996 yılından beri hapistedir, Diyarbakır Eğitim ve Araştırma Hastanesinin %87 vücut fonksiyon kaybının bulunduğu ve hapishanede kalamayacağına dair raporu mevcuttur.

19) MEHMET ŞİRİN TEKMENURAY, İzmir-Aliğa/Şakran 3 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi.

Gırtlak kanseri olan mahpusta sürekli kan akıntısı oluşmakta ve öksürük sorunu yaşamaktadır.

20) MEHMET AYAZ, Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

Miyokard Enfarktüsü geçirmiş ve Aterosklerotik kalp hastasıdır.

21) MAHMUT BİLGİÇ, Edirne F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

Vücudun yarısı felç olan Bilgiç yatalak olarak yaşamını sürdürmektedir.

22) MENDUH KILIÇ, Afyon 1 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

28 yıldır hapiste olan Kılıç, TBC (Tüberküloz) hastasıdır, bu hastalıktan dolayı sol akciğerinin 2/3 ameliyatla alınmıştır. Pandemi döneminde Maltepe 1 Nolu L Tipi Hapishanesi'nden Afyon 1 Nolu Tipi Hapishanesi'ne sevk edildiği için tüberküloz tedavisi yarım kalmıştır. İleri derecede astım ve KOAH hastası olması nedeniyle şu an solunum cihazına bağlı yaşamını idame ettirmektedir. Aynı zamanda kronik faranjit ve mide reflüsü hastalıkları mevcuttur.

23) ÖZAL KORKMAZ, Muğla E Tipi Kapalı Hapishanesi

Felç olmasına ve Adli Tıp Kurumu'nun verdiği 'cezaevinde kalmaz' yönündeki raporuna rağmen serbest bırakılmamaktadır.

24) RAMAZAN ÖZYİĞİT, Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Hapishanesi

75 yaşında olan mahpus Alzheimer hastasıdır ve yaşa bağlı rahatsızlıkları mevcuttur.

25) RUKEN YILDIZ, Van Kadın Kapalı Hapishanesi

Hipertansiyon, kemik erimesi, böbrek hastası bulunmaktadır.

26) SABRİ KAYA, Osmaniye 2 Nolu T Tipi Hapishanesi

Kalbi yüzde 25 oranında çalışan mahpus iki kez kalp ameliyatı geçirmiştir ve kalbine protez kalp kapakçığı takılmıştır. Mahpusun kalp yetmezliği ve ritim bozukluğu, şeker hastalığı, midede gastritten ve ülserden kaynaklanan yaralar, astım, bronşit, kolesterol, tansiyon, kemik erimesi ve Alzheimer gibi rahatsızlıkları da mevcuttur. 25 Mart'tan bu yana 3 kez farklı tarihlerde hastaneye kaldırılmış, yoğun bakımda tutulmuş ve tekrar hapishaneye götürülmüştür.

27) SELAMİ KELEŞ, Düzce T Tipi Kapalı Hapishanesi

Kalp Hastası olan mahpus ayrıca tanısı konmayan bir hastalıktan dolayı aşırı kilo kaybetmiştir. İhtiyaçlarını kendi karşılayamamaktadır. Epilepsi hastasıdır, sık sık nöbeti geçirmektedir.

28) SELMA ALTAN, Aliğa (Şakran) Kadın Kapalı Hapishanesi

72 yaşında olan mahpusun dizlerinde kemik erimesi bulunmaktadır ve hareket etmede zorlanmakta olan Altan tutuklu yargılanmaktadır.

29) SİDDİK GÜLER, İskenderun T Tipi Kapalı Hapishanesi

1940 doğumlu olan mahpusun kalp rahatsızlığı, hipertansiyon, iltihaplı eklem romatizması ve son zamanlarda artan diz ağrıları ve morluklar gibi rahatsızlıkları vardır. Romatizma ilerlediği için tekerlekli sandalye kullanmaktadır.

30) SOYDAN AKAY, İstanbul/Silivri 9 Nolu Kapalı Hapishanesi

Prostat kanseri olan mahpus eklem romatizmasından dolayı da çok ağrı çekmektedir. Ayrıca Hepatit-B hastasıdır.

31) SEKVAN BECERİKLİ, Aliğa (Şakran) 2 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Bedeninin sol yarısı felç olan Becerikli tek başına ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Sağ parietalde 5 cm'li çöküklük bulunmaktadır ve post travmatik epilepsi hastasıdır. Orta derecede nörolojik episit hastası olan Becerikli genellikle haftada bir baygınlık ve ayda bir nöbet geçirmektedir.

32) ŞEMSETTİN KARGILI, Gaziantep H Tipi Kapalı Hapishanesi

İki kez anjiyo ve fitik ameliyatı olan mahpusun ayrıca sağ böbreği kanser nedeniyle alınmıştır. Diğer böbreği ise tam çalışmamaktadır. Daha önce iki kez "cezaevinde kalamaz" raporu verilmiş; dört kez de Adli Tıp Kurumu'na sevk edilmiş. En son Diyarbakır'da hastanede özensiz bir muayene ile "cezaevinde kalabilir" raporu verilmiştir.

33) YILMAZ SUNCAK, İzmir-Aliğa/Şakran 4 Nolu T Tipi Kapalı Hapishanesi

Tiroit bezi kanseri olan mahpusun ayrıca eklem romatizması, sinüzit, kronik faranjit, ülser, astım, reflü, hemoroid, kallentrol, topuk dikenini ve gizli şeker hastalıkları da bulunmaktadır

4. ÖLÜM ORUCU EYLEMİ YAPAN MAHPUSLAR

Çeşitli Hapishanelerde siyasi mahpuslar ölüm orucu eylemi yapmaktadır. Ölüm orucu eyleminin bağışıklık sistemini zayıflattığı ve salgın nedeniyle eylemi yapan kişilerin büyük risk altında olduğu bir gerçektir. Av. Aytaç Ünsal Burhaniye T Tipi Hapishanesinde adalet talebiyle 99 gündür, Av. Ebru Timtik ise Silivri Kapalı Hapishanesinde 130 gündür yine adalet talebiyle ölüm orucundadır. İzmir Şakran Kadın Hapishanesinde bulunan Didem Akman ile İzmir Şakran 1 No'lu T Tipi Hapishanesinde bulunan Özgür Karakaya adalet talebiyle 83 gündür ölüm orucundadır. Ölüm orucu yapan siyasi mahpusların bir an evvel tahliye edilmesi ve ölüm orucu taleplerinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Nitekim talepleri yerine getirilmeyen Mustafa Koçak İzmir Kırıklar 1 No'lu F Tipi Hapishanesinde adil yargılanma talebiyle 297 gün sürdürdüğü ölüm orucu sonrası 24 Nisan 2020 tarihinde yaşamını yitirdi.

5. BAŞLICA SORUNLAR

- A. Mahpuslar gerek hapishane revirine çıkarılmalarında gerekse hastane sevklerinde aksamalar yaşamaktadırlar. Hasta mahpusların bu hususta vermiş oldukları şikâyet dilekçeleri çoğunlukla işleme konulmamakta hatta bazı örneklerde soruşturmaya uğramalarına neden olmaktadır.
- B. Raporlarında periyodik kontrol yapılmasının gerekli olduğu belirtilen hasta mahpusların bu kontrolleri, sağlık raporlarında belirtilen sürelerde yapılmamaktadır.
- C. Yapılan işlemler çoğunlukla, tam iyileşme sağlamaktan ziyade, ağrıları azaltma, süreci uzatma, kontrol altında tutma gibi işlemlerdir. Hastalıklar kronikleşmekte, kesin tedavi sağlanamamaktadır. Bu durum hasta mahpusları gerek fiziki gerekse psikolojik olarak olumsuz etkilemekte, hastalık sürecini kötüleştirmekte ve yeni hastalıklara sebep olmaktadır.
- D. Bazı hasta mahpusların diyet yemeklerle beslenmesi gerekmektedir. Ancak kendilerine verilen yemekler, diyetlerine uygun değildir. Maddi imkânı olmayanların durumu bu açıdan oldukça zordur. Ayrıca normal yemeklerin de kişi başına düşen miktardan daha az verildiği hapishaneler bulunmaktadır.
- E. Bazı ağır hasta mahpusların, geçirdikleri operasyonlarda yanlarında refakatçi kalması zorunlu olmasına rağmen talepleri karşılanmamaktadır. Bu durum hastanın yaşamını dahi riske sokmaktadır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

AİHM, iyi bir ceza adaletinin gerçekleştirilmesi adına, insani nitelikli bir takım tedbirlerin alınmasının gerekli olduğu durumların ortaya çıkmasının imkân dâhilinde olduğunu kabul etmekte ve özellikle ölümcül hastalığa yakalanmış kişiler veya sağlık durumu sürekli şekilde cezaevi koşulları ile uyumsuz hale gelmiş kişilerin alıkonulmaya devam etmesinin 3.

madde kapsamında değerlendirilebileceğini ifade etmektedir. Mahkeme bu değerlendirmeyi yaparken şu üç unsuru dikkate almaktadır: **(a) mahpusun tıbbi durumu, (b) alıkonulma devam ederken kişiye sağlanan tıbbi destek ve bakımın yeterliliği (c) kişinin sağlık durumu açısından alıkonulmaya devam edilmesinin görünümü ve sonuçları.** Tüm bu koşulları ayrı ayrı değerlendiren Mahkeme herhangi birinin varlığı halinde 3. Maddenin, işkence yasağının ihlal edildiğine karar vermektedir

Bu uygulamaların da AİHS 3. Madde ve Any. 17. Maddenin ihlali olduğunu vurgulamak zorundayız. AİHM'in yerleşik içtihatlarına göre; **“Devlet bir kişinin insan onuruna saygı ile bağdaşır koşullarda alı konulmasını güvence altına almak zorundadır ve kişiye uygulanan tedbirin infazında izlenecek tutum ve yöntem, kişiyi tutuklamanın doğasında kaçınılmaz olarak var olan ıstırap düzeyini aşan bir yoğunlukta sıkıntı ve zorluğa maruz bırakmamalıdır”**¹⁹

Aynı zamanda hücre ve koşulların durumu da sağlıklı yaşam sürdürmeye elverişli değildir. Temizlik, hava alma, güneş alma, ısınma gibi açılardan mahpuslar bir hayli zorlanmaktadır. Ayrıca revire çıkma, muayene olma, hastaneye götürülme gibi konularda ciddi sıkıntılar mevcuttur ve mahpusların sağlıkları bu nedenlerle tehdit altındadır.

- Ağır hasta mahpusların salgın hastalık durumunda ciddi risk grubunda bulunması nedeniyle serbest bırakılarak infazlarının ertelenmesini, tutuklu olanların serbest bırakılmasını,
- Hasta mahpusların her koşulda sadece klinik yaklaşım ile değerlendirilmesini, alıkonulmasının uygun olmadığına dair tıbbi raporları olan mahpusların ivedilikle salıverilmesini,
- İnfaz Kanununun 16. Maddesinin hasta mahpusların ihtiyacı doğrultusunda değiştirilmesini,
- Virüsün özellikle 60 yaş üstü kişilerde ölümcül etkisi göz önünde bulundurularak 60 yaş üstü mahpusların tedbiren serbest bırakılarak infazlarının ertelenmesini, tutuklu olanların serbest bırakılmasını,
- Adil yargılanma talebiyle ölüm orucu eyleminin 130. gününde bulunan Av. Ebru Timtik ve 99. gününde bulunan Av. Aytaç Ünsal'ın salgın hastalık durumunda ciddi risk grubunda bulunması nedeniyle taleplerinin kabulü ile serbest bırakılmasını,
- Mahpuslar hapishanelerden tahliye edilinceye kadar; risk grubunda ve kişisel hijyenlerini sağlamakta yetersiz olan kronik hasta, engelli, yaşlı, çocuklu, hamile mahpusların adli kontrol yoluyla cezalarının ertelenmesi sağlanana kadar, kalabalık koşullar yerine kapasitesi ve hijyen koşulları uygun ortamlarda tutulması,
- Mahpuslar hapishanelerden tahliye edilinceye kadar; Kurumda düzenli ve yeterli sayıda sağlık personelinin bulunmasını (sayının artırılması),
- Mahpuslar hapishanelerden tahliye edilinceye kadar; tüm mahpus, hapishane çalışanı ve mahpus yakınlarından olası belirtiler gösteren kişilerin testlerinin hızlı ve güvenilir şekilde yapılabilmesi için gerekli önlemlerin alınmasını,

¹⁹ Kudta / Polonya Bşv No. 30210/96

- Mahpuslar hapishanelerden tahliye edilinceye kadar; hapishanelere yakın yerlerde bulunan hastanelerde ve mahpuslara sağlık hizmeti verilen sağlık kurumlarında uygun – yeterli sağlık hizmeti verilebilmesi için gerekli önlemlerin alınmasını,
- Mahpuslar hapishanelerden tahliye edilinceye kadar; mahpusların sağlık kurumlarına ve hastanelere ring araçlarıyla değil; daha hijyenik ve sağlığa uygun araçlarla taşınmasını talep ediyoruz.

ÇAĞDAş HUKUKÇULAR DERNEĞİ

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

**MED TUTUKLU VE HÜKÜMLÜ AİLELERİ HUKUKİ VE DAYANIşMA
DERNEKLERİ FEDERASYONU**

ÖZGÜRLÜK İÇİN HUKUKÇULAR DERNEĞİ